

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 „ — „
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 12 frt — kr.
 Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, augusztus 9.

A nyomor foradalma és a Vatikán.

Megemlékezett lapunk is arról a zendülésről, sőt valóságos foradalomról, mely tavaszkor felső Olaszországban tört ki. Nem első, nem is utolsó foradalom ez az Unitta Italiában, csak a színhely szokott változni.

Egyszer alsó, egyszer felső Olaszország, vagy Szicília szigete a színhely, színhelye a koldussá lett olasz nép foradalmának és a csufosán elvert olasz hadsereg győzelmének.

Mert az olasz hadsereg kikapott ugyan Abisziniában, de győzött tavaly Sziciliában, az idén Milanóban. Az igaz, hogy ágyukra is volt szükség, trapnellekkel lötték a népet, de fényes is volt a diadal, százával borította az utcákat a halottak és sebesültek tömege.

Ezek között a sebesültek között aztán papok is akadtak, különösen kapuczinus rendű barátok. Hogyan kerültek oda? Nem nehéz kitalálni.

Volt alkalmunk olasz szerzetessel beszélni, ki könyvradományokat gyűjtött. A legszigorubb rendből a kamalduli rendből való volt, kik soha hust nem esznek, földmivelés, erdőirtás, mocsárszáritás, állattenyésztéssel foglalkoznak és munkájuk feleslegét a szegényekre fordítják.

Meg is kérdeztük, hogy mi szükségük könyvradományra? és bizony csodálkoztunk a feleleten. Most vette el *harmad-*

szor a Monte Cupránai telepet tőlük az olasz állam, de kegyesen megengedte nekik, hogy jó áron negyedszer is vissza válthatják. Ha nem sikerül nekik annyit gyűjteni, hogy vissza kapják, bizony sok szegény ember lesz éhes körülöttük s köztük ők maguk is, aztán — éhes emberek össze szoktak kerülni s minél éheesebbek, annál kevesebbet filozofálnak.

Azért bocsájtsuk ezt előre, mert néhány liberális fővárosi lap úgy tüntette fel a legutóbbi olasz foradalmat, mintha azt a konzervatív elemek, sőt papok szították volna. És erre a híresztelésre szükség volt, mert ha már győzni, haladni, a nyomort és belső bomlást megszüntetni nem tudja az olaszok felvilágosult ultra szabadkőmives kormánya, legalább ott akarja kimutatni hatalmát, ahol legkevesebb bátorságra van szükség és üt egyet a papokon.

Miért nem ütött Meneliken? Ez ellenség volt. Miért nem ütött Crispin, kire olyan bűnök bizonyultak be, amelyért börtönbe kerül más ember. Vagy miért nem ütött az előbbi kormányon, melynél milliókra menő sikkasztásokra jöttek reá, mely milliók tű, szőnyeg, törölő kendő stb. czimletek alatt voltak százezrenként elszámolva? Miért nem ütnek a községi adminisztráció, mely világszerte híres arról, hogy valósággal monopolizálja a nép kiszípolozását?

Persze Meneliken próbáltak ütni, de úgy ütött vissza, hogy még ma is sajog a hármasszövetség két másik tagjának

részvét flastroma alatt is. A többit pedig, Crispit, a rútul beszennyeződött bűnöst, a Banca Romána szennyeseit, a volt kormányokat, a közigazgatást, azt nem üheti visszaéléseiért a kormány, mert önmagát ütné, hisz azok mind szabadkőmives testvérek és ez mindent pótol és elsimit Olaszországban — sokszor másutt is.

Pedig ezeknek a zsarolása, sikkasztása, népnuzása okozta a nyomor foradalmát.

Most nagy erélyvel keresztül vitte az olasz kormány, hogy az összes egyleteket és vallásos társulatokat feloszlatta s a kath. lapok nagy részét betiltotta. Miért? Mert ezek a társulatok nincsenek benne a klikkben, a szabadkőmives fogyasztó egyesületben és félő, hogy a társulatokban még kinyilhatnék a nép szeme.

A pápa nem nézhette ezt a basáskodást anélkül, hogy tiltakozó szavát fel ne emelje a legújabb enciklikájában.

Utóvégre minden gonoszságnak meg van a határa és el kell jönni az időnek, mikor rá ütnek az enyves kezekre.

Elvették először a pápa országát és birtokait. Megosztottak rajta mint Krisztus köpenyegén a poroszlók és el is prédálták osztokodás után mint amazok. Azután elszedtek minden egyházi vagyont. Elment az is rövidesen. Ma nincs az egyháznak, de nem maradt az államnak sem.

Ekkor jött sorra a zárdák, szegény ápodák, kegyes alapítványok elrablása, mely után ezer és ezer szerzetes lett

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Virág-énekek.

I.

Fakadj, kis virágom!
 Hagyd el földi fészked!
 Bámulni akarjuk
 Csodás születésed.

Virulj, kis virágom!
 Lám, mily szerelmesek
 Napsugár, szél, eső,
 Érted versengenek.

Hervadj, kis virágom!
 Szirmaid lecsüggnek,
 Fáradt vagy, ideje
 Pihenni térésnek.

Halj meg, kis virágom!
 Pályád befejezve,
 Élted feladata
 Hiven elvégezve.

Lenyugszik a nap is,
 Bármily magasan áll;
 Minden sorsa: élet,
 Szerelem és halál!

(Angolból.)

II.

Tövis közé hullt a lepke,
 Halálosan megsérült.
 »Bohó legény«, szól a rózsza
 »Én felém miért repült?!«

Haldokolva szól a lepke:
 »Bámulván szépségedet,
 Észre sem vevém a tüskét,
 Mely környezett tégedet! . . .«
 (Németből).

III.

Miért oly későn, georgina?
 A rózsza régen elvirult;
 A méhecske mézzel betelve
 Téli nyugalomába vonult.

Nem fáznak-e a hideg éjben
 Aranyos sárga szirmaid?
 Ha visszahoznám most tenéked
 A tavasz meleg napjait!

Nos, mindegy néked, szép merengő?
 Mi kezet foghatunk tehát:
 Valamint te, úgy én sem láttam
 Az élet boldog tavaszát

Későn ébredtem szerelemre,
 Mint te, aranysárga virág!
 — Későn, korán — egyforma mindig
 Szerelmi bú vagy boldogság.

(Németből). Alexandrowna.

A berni felföld.

Irtá: Dr. Székely István, egyetemi tanár.

Svájcnak földrajzi közepe, de egyuttal Svájc nyári életének is középpontja a berni felföld, vagyis a berni alpok vidéke. Itt nyüzsgenek nyáron az idegenek ezrei: nyaraló vendégek, hegymászó turisták, átfutó utasok, akiknek kedvéért Svájc e helyre halmozza mindazt, ami szépet alkotni tudott, hogy kiegészítse vele a természet nagyszerűségét.

A Grimsel és az Aar völgye képezi a berni felföld keleti határát, honnan két uton lehet a berni felföldre behatolni: egy kényelmesebb uton, az Aar völgyében, a brienzi és thani tavakon s az Interlaken-Wengernalpi vasuton át; és egy szebb, de nehezebb uton, a Reichenbach völgyén s a Sz. Scheideggen keresztül.

Mi az utóbbi utat választottuk.

El is indultunk Innertkirchenből a Reichenbach vizesések mentén. De csakhamar nehéz fellegek tűntek fel a láthatáron. Egy paraszt, aki váltig sietett összegyűjteni szénáját, köszöntéséhez azt a megjegyzést fűzte, hogy esni fog. Nem telt bele félóra, jövendőlése beteljesedett. Társaságunk hamarosan tanácsot tartott. Esőben és köpenyegben a gr. scheideggi meredek uton felkapaszkodni s a völgyben mázskáló fellegek miatt semmit sem látni, ez nem látszott kellemes mulatságnak. Megfordultunk tehát és Meiringenen, a brienzi tavon s Interlakenen át vasuton, illetőleg hajón tettük meg az utat Lauterbrunneng.

Interlakenon pihenőt tartottunk. Ugyis a postára kellett menni, odarendelt leveleinket

koldus, ezer és ezer koldus lett éhező. De akik hozzá fértek a konczhoz, azok jól laktak ezek helyett is.

Ez a helyzet Olaszországban, hol a narancs és korrupció terem.

A pápa pedig tiltakozik a további rablás, a lelkiismereti meggyőződés elrablása ellen.

Az *Osservatore Romano* a pápának aug. 5-éről kelt s az olasz püspöki karhoz és az olasz néphez intézett enciklikáját közli több katolikus *intitucionak* és *hirlapnak* a kormány által nemrég elhatározott betiltása ügyében. A pápa kifejti az enciklikában ez instituciók szükségességét, kimutatván azoknak valóságos, erkölcsi és gazdasági céljait. Az ily intézkedések — mondja az enciklika — sértik a jog és a törvények alapelveit, de sértik különösen a pápát, a ki áldását adta a békés instituciókra; sulyosbítják az Olaszországra nézve annyira káros vallási konfliktust és megszüntetik a konzervatív hatalom erejét a szociálizmus és anarkizmus ellenében. A katolikusok magatartását azonban, noha ők minden fölforgatásnak és pártütésnek ellenségei, sem fenyegetés, sem erőszak meg nem fogja változtatni. Tünni fogják a mai dolgok állapotát, de támogatásukat mindaddig megvonják attól, míg tendenciája a pápaság elnyomása lesz. A pápa tiltakozik ezután az érintett intézkedések ellen, a melyeket önkényesnek nyilvánít és a melyek egyre kinosabbá és türethetlenebbé teszik a pápa helyzetét, aki meg van fosztva a vallási és társadalmi akció eszközeitől is. Végül felhívja a pápa az olasz és a külföldi katolikusok figyelmét a dolgoknak ez állására és inti az olaszokat, hogy maradjanak a törvényesség korlátain belül és őrizzék meg hűségüket a püspöki kar és a papság irányában.

Fog-e gondolkozni az olasz kormány a pápa enciklikája felett? Félő, hogy szabadkőművesi gyűlölködése erősebb lesz, mint az általuk oly jó sikerrel használt balekfogó eszmények, a felvilágosultság és humanizmus.

Az olasz szabadkőműves kormány megrabolta a nép alapítványait, belé lövöldözött ágyukkal az éhezőkbe és min-

den szabad vélemény nyilvánítást elfojt. A pápa pedig a jog nevében emeli fel ismét szavát.

Gyümölcseiről lehet megismerni a fát.

Azt hisszük sokak szemét kinyitotta a legujabb olasz szabadkőműves manőver és a katolikus nagygyűléseknek több erőt ad a pápa jogainak vissza követelésére.

P—y.

A helyzethez.

A mostani — meglehetősen bonyolult — osztrák helyzetre élénk világot vet a bécsi felhivatalos következő vezető cikkelye:

»Báró *Bánffy*, a magyar miniszterelnök és *Lukács* dr., a magyar pénzügyminiszter tegnap (e hó 7-én) délután visszautaztak Budapestre. A miniszter-konferencia véget ért és eredmény nélkül maradt. Budapestről hivatalos forrásból jelentik, hogy a két kormány közti tanácskozások a magyar parlamentnek szeptember hó 5-én leendő megnyitása előtt még valószínűleg megújulnak és ekkor döntő határozatot fognak hozni a most még megoldatlan kérdésben.

Hogy melyik napon indul utnak *Bánffy* báró az ischl-i udvarba, az még most bizonytalan; valószínű, [hogy a legközelebbi napokban *Thun* gróf hasonló célú utazása sem várható még. A budapesti politikai körökben uralkodó az a nézet, hogy az osztrák kormány elfogadja *Bánffy*-nak azon javaslatát, hogy az Ausztria és Magyarország közötti kereskedelempolitikai helyzetet a kettős önálló vámterületre vonatkozó kereskedelmi szerződés alapján rendezzék. Igaz ugyan, hogy a kereskedelmi szerződésnek a közös vámterület fenntartása némiképpen akadályul szolgál, azonban ily szerződés létesítésére mind a két kormányban erősen meg van a hajlandóság.

Egy nehézség merül csak, tudniillik, hogy — ha egyelőre platonikusan is — elválasztván a két állam vámterületét egymástól, ezekre magukra káros hatása lesz ily formában. Meg kell tehát találni a Columbus-tojást. Mindkét állam álláspontjának megfelelő megoldásra van szükség. Minden szofizmus mellett is azonban némely dolgoktól nem szabad eltekintnünk, hogy t. i.: 1. Hogy definitív kiegyezés valószínűsége ez év végéig szósem lehet; 2. hogy a kiegyezési provizorium 1898. december 31-én megszűnik; 3. hogy *Bánffy* idegenkedik a provizorium megújításától; 4. és ha belenyugodnék is ebbe, idegenkedni fog bizonynyal 5. a 14. §. felhasználá-

sától; 6. és végül pedig hogy e nélkül munkaképes parlamentet Ausztriában jelenleg képzelné is merő idióma. Ha azonban a mindkét oldali önálló vámterületet proklamálni fogják, elesnek mind-ezen nehézségek, de tény az is, hogy ekkor bekövetkezik majd az, amitől annyi számtalan tanácskozáson annyira fáztak az intéző elemek: a közös vámterület felfüggesztése. December 31-én el kell dölnie a dolognak. Semmiféle okoskodás nem segít. A platonikusan elválasztott vámterület fent nem állhat.

Ugy hírlik, hogy a két miniszteriumban kölcsönösen nagyon nyomott a hangulat, azonban ezen hír még megerősítésre vár. Pozitív tény csak az, hogy a tanácskozás első napján, szombaton, *Thun* gróf és *Bánffy* báró pusztán mint barátságos szomszédok álltak egymással szemközt, sine ira et studio.

Végül pedig az a látszata a dolognak, hogy nem kompromisszum, hanem felfüggesztés volt célja ennek a tanácskozásnak. Erre vall legalább a bevezetésben idézett budapesti jelentés. Egy magyar lap pedig azt írja, hogy *Bánffy* báró így szólott egy magyar politikushoz, tegnap: »Nyugodtan megyek most falura, s ott is maradok augusztus végeig, mert addig semmiféle döntő fordulatra nincs kilátás.« A mi azután annyit tesz: Mi várunk tovább.»

A gyárfelügyeletről.

A kereskedelmi miniszter a nagy építkezési szerencsétlenségek hatása alatt erélyes rendeletet bocsátott ki, melyben azonban nemcsak az építkezésekről szól, hanem kiterjeszkedik különféle gyárak és műhelyek felügyeletére is és az elsőfoku iparhatóságokat erélyes intézkedésre hívja fel.

Valóban a legigazságtalanabb dolog az, hogy a munkás ne csak munkáját adja oda, hanem testi-lelki épségét is feláldozza az alig elégséges keresetért. A magyar ipar most van a fejlődés stádiumában. Az eszközöket a külföldről hozzuk ugyszintén a vezetők is onnan kerülnek ki, a külföld nagy gyárvárosaiából, meg a munkások jó nagy része is. Áthozzuk azokivül a gyári szokásokat és szabályzatokat is, a miénk csupán a hely, a *fogyasztók* és talán az *anyag*, melyből a cikkek készülnek. Tudvalevő és a természeti törvények naponként igazolják, hogy a meglevő állapotokat sokkal nehezebb eítörölni, vagy megváltoztatni, mint

átvenni. Az eső sűrűn esett és mi csak köpenybe burkolva, ázva, esernyővel fegyverkezve járhattuk be Interlaken utcáit. Interlaken ugyanis nem villatelep, nem falu, hanem csinos város (6000 lakossal — télen), kerámit kövezettel, remek parkokkal, fényes kirakatokkal és nagyszerű vendéglőkkel. A gazdag angolok itten ütnek nyáron tanyát és innen rendezik kirándulásaikat a berni alpokba. Sokan az egész nyarat e kellemes, üde, bár nem nagyon magas (568 m.) városkában töltik, hol bál, színház, hangversenyek szórakoztatják a közönséget és bőséges alkalom nyílik a fényes toletteket mutogatni. Természetesen aki havasi levegőt, testedző mozgást, lelket üdítő szórakozást keres, annak Interlaken nem való.

Interlakentől fogas kerekű vasut visz a berni felföldre a kettős (fehér és fekete) Lutschine-patak völgyében. Zweilutschinen állomásnál miként a patak, úgy a vasut is kétfelé ágazik: egyik ága Lauterbrunnen, másik ága Grindelwald felé halad. A fehér Lutschine völgye mindegyre jobban összeszorul és több kanyarulat után a vasut egyszerre csak Lauterbrunnenben áll meg.

Nem emlékszem, hogy Svájcban valamely helység fekvése úgy meglepett volna, mint a Lauterbrunnené. A völgy, melyben a gyönyörű nyaraló-telep fekszik, alig másfél kilométer széles és két oldalról néhány száz méter magas sziklafal határolja, mely felett gyönyörű üdezőld tetők és csucok emelkednek. Keresztben a völgyet a Jungfrau-csoport felhőbe nyuló ezüst színű és hófehér csucjai zárják el. De ami

Lauterbrunnennek különös sajátága, az a tömördek patak és vizesés. Mindjárt Lauterbrunnen felett feltűnik a remek Staubach-fall, mely 300 méter magas sziklafalnak kiálló parkányáról omlik le függélyesen, miközben csaknem teljesen szétporzik. Verőfényes időben tessék hozzáképzelné a szivárványt. Félórájársnyira van Lauterbrunnen másik nevezetes vizesése, a Trümmelbach-fall. A Trümmelbach patak a Jungfrau glecsereiből ered és a Lauterbrunneni völgy függélyes sziklafalában ezredévek folytán barlangszerű mély hasadékokat vájt magának. Borzasztó, hogy micsoda erővel zuhog e hasadék emeleteiből lefelé a víz. Néhol egész nagy termek mosott magának a sziklába; máshol vízszintes nyílásból tör elő, két méter átmérőjű vizsugár alakjában s a sziklahasadék szemközti falán porzik szét. Itt is mesterséges karzat vezet a sziklahasadékba, honnan közvetlen közelről lehet látni e remek vizesést. Persze az üregben folytonosan esik az eső a szétporzó víztől. Távobabb esik a szintén gyönyörű Schmadribach-fall.

Amint az ember a Lauterbrunneni állomáson a vonatról leszáll, mindjárt feltűnik két csodálatos hegyi pálya: jobbról a mürreni fogaskerekű kötélpálya, balról a Wengernalpra vezető fogaskerekű hegyi vasut.

A mürreni nyilegyenes fogaskerekű kötélpálya a tenger színe felett 806 m. magas Lauterbrunneni völgyből 42—60° emelkedés a gyönyörű Grütshalpra (1490 m.) szállítja fel az utasokat. A sikló körülbelül oly gyorsan halad, mint a budai s ez ut 22 percig tart, tehát a

pálya tizenöt-ször-huszsor oly hosszú, mint a budai. Az emelő erő a víz. A fel és lemenő kocsik drótkötele egy óriási vízszintes csigakerek körül forog. A fenn levő kocsik hátulsó részén nagy vízmedence van, melyet teleeresztenek az ott bőségsben kéznél levő vízzel. A víz sulya leviszi a felső kocsit és ezáltal felhuzza az alsó kocsit.

A Grütshalpra érve átülünk a villamos vasutra, mely a Lauterbrunneni völgy felett a hegyparkányon halad, néha alig néhány lépésnyire a 6—700 méternyi mélység széléitől és elszállit bennünket Mürrenbe. A Grütshalpról fölséges kilátás nyílik a berni havasok egész északi oldalára. Szemben a Jungfrau részint hó fehér, részint ezüst színben ragyogó csucsaival, (Silberhorn, Schneehorn; a fő csucs nem látszik.) A Jungfrau oldalán hatalmas glecserek lábánál remek zöld almok és fenyvesek. Balra a Mönch (4105 m.) tompa fejebubja, azután az Eiger 3975 m.) meredek csucsa, melyen minden oldalon jégmezők és glecserek terpeszkednek. Jobbról a Breithorn és Tschingelhorn képezik a Jungfrau csoport folytatását.

Nem volt éppen tiszta az idő, mikor a Grütshalpra értünk. A mély völgyekből füstoszlopok gyanánt szállottak fel a fellegek, melyek majd a szemközti fenséges havasi panoráma egy részét futották be, majd pedig bennünket burkoltak sűrű ködbe. A Jungfrau határozottan szemérmeskedett; sietett elfátyolozni arcát. A vén Mönch is csuklyát húzott. Már azt hittük, hogy egyáltalában nem lesz szerencsénk hozzájuk. De utoljára mégis megkönyö-

kezdetben megakadályozni a hibás viszonyok alakulását. Ipari haladásunk kezdetén az ég örizzen bennünket attól a veszedelemtől, hogy a külföldről való nagy hurczokodásban a szememet is magunkkal hozzuk. Ellenkezőleg, most van alkalmunk tiszta lapra írni, tehát úgy írjunk, hogy az iparos Magyarország helyes uton helyes arányokban fejlődjen.

A miniszteri rendeletre tehát ez irányban nagy szükség van, de csak azzal, hogy az ellenőrzéssel megbízott közegeket nagyobb pontosságra, alaposra buzditja tevékenységükben és felhívja őket, hogy a tapasztaltakról lehetőleg terjedelmesen tegyenek jelentést, — teljesen czélt nem érünk. Bár e miniszteri rendeletnek jelentőségét nem akarjuk készakarva kicsinyíteni, de utalnunk kell azon gyatra és hiányos felügyeletre, mely alatt a magyarországi gyárak vannak s melyek folytán a munkáviszonyok rosszasága már-már csakugyan külföldi arányokat vehet, vagy néhol már vett is.

Ezen bajok elhárítására pedig nem elég egy miniszteri rendelet, mely nagyobb buzgalomról prédikál, hanem igenis szükséges egy törvényes intézkedés, mely a *gyárfelügyeletet* teljesen reformálja.

Nevezetesen az eddigi intézménynek legfőbb hibája, hogy kevés s a fejlődő magyar ipar így a felügyeletet csaknem teljesen nélkülözi. Az az egynehány gyárfelügyelő, ha a kiadott buzditó miniszteri rendeletet igen-igen szívókre is veszi, még sem fogja bírni bokros teendőket ellátni, azaz hogy ellátják olyaténképen, hogy a vizsgálat után, melyen minden a legnagyobb rendben találtatott s melyet a gyárfelügyelő egy barátságos parolázással fejez be a gyártulajdonossal, közvetlenül könnyen elhárítható balesetek történnek. Mert biz az a gyárfelügyelői vizsgálat előre be van jelentve s teljesen olyan természetű, mint a főispáni számonkérőszék.

A külföld a legszebb példáját nyújtja a gyárfelügyelői teendők végzésére vonatkozólag. A gyárfelügyelő bizony kitisztittatja a ronda cotta-geokat, rendbeszedeti a gyárak környékét és felügyel a munkások testi-lelki épségére, valamint díjazási viszonyaikra is. Ná'unk ezen fel-

ügyeletek egyedül a köztisztaságra terjednek ki s az esetleges észrevételek, kifogások hetek — hónapok mulva intézettek el, mert a felügyelőknek csak felügyeleti joguk van és egyéb semmi. És ha tökéletessé akarjuk tenni a gyárfelügyeletet, tekintve a női munkások igen nagy számát és azt különösen, hogy a gyöngébb nem még inkább ki van szolgáltatva a visszaéléseknek, a gyárfelügyelők kénye-kedvének, durvaságainak, ennél fogva igen helyes volna, ha a külföld példájára női gyárfelügyelők is alkalmazandók lennének.

Mindezekre erélyes intézkedéseket kér és új intézményeket: *Magyarország fejlődő gyár-ipara.*

A miniszter meglepetése.

— Át kell helyezni a sertés vásárt. —

A sok megvalósításra váró terv bénítja meg Nagyvárad czélirányos fejlődését. Egyszerre annyi sok pénzbe kerülő szükségletet akarunk megvalósítani, hogy egyik a másiknak kivételét teszi lehetetlenné.

Szerencsétlenségünkre még olyan nagyobb kiadások is előtérbe lépnek egész váratlanul, amik a szőnyegen levő tervezetéseket háttérbe szorítják.

Például egy évvel ezelőtt még senki sem gondolt arra, hogy rövid időn belül 40 ezer frtnál többet kell kiadni a járványkórház új területre építése czimén.

Most ismét egy olyan fontos ügy lett a miniszter intézkedése folytán aktuálissá, a melynek rendezéséről évekig sokat beszélünk, irunk, tanácskoztunk, de ezek dacára már-már feledésbe ment az egész dolog.

Az állatvásárok összpontosítását Nagyvárad városa megkezdte, de csak részben vitte keresztül, amennyiben a város nyugati szélén, Össi pusztán teljesen megfelelő ló és baromvásárt rendezett be s az évek óta közhasználatban is van.

Ámde a sertésvásártér áthelyezése azóta »függő kérdés«. Ma is ott van alkalmatlan régi helyén, a Pecze folyó és a Vársáncz között.

Az idők változásával a törvényhatósági bizottság egy részének a véleménye is megvál-

tozott. Hibáztatták, hogy az állatvásárt kivitték a Nagypiaczról.

Nagy akciózt indítottak az állatvásároknak a László-malom háta mögött elterülő Kommandáns-rétre leendő összpontosítása érdekében. A nagyvárad iparvásár hanyatlását arra vezették vissza, hogy a ló és baromvásárt messze helyezték el a Nagypiacz-tértől. Vérmes remények nyilatkoztak meg memorandumban és a közgyűlés termében, mind abban látván a nyomasztó helyzet javulását, ha az állatvásárok a Kommandáns-réten összpontosítottatnak.

A kérdés azután lekerült a napirendről és a sertésvásár maradt ott, ahol régen volt; alkalmatlan rossz helyen.

A földmivelésügyi miniszteriumban azonban figyelemmel kísérték az ügyet. Időnkint lejött a miniszter sürgetése a sertésvásártérnek alkalmas területre áthelyezése iránt.

A sok fontos tervtől azonban erre nem jött idő, de meg a Kommandáns-réti vásár összpontosítás előtérbe tolása miatt nem is járt alkalmas idő a sertésvásártér megbolygatására.

Bármiként tekintünk az iparosok helyzetének vélt javulását, az állatvásároknak a Kommandáns-rétre összpontosítását kivihetetlennek tartottuk és tartjuk ma még inkább. A leküzdhetlen akadályokat mi is, mások is eléggé kifejtettük. Ma ismételni ezeket éppen az adott körülmények közt már meddő dolog lenne.

A sertésvásártér áthelyezését pár hónap alatt nemcsak tárgyalni, de keresztül is kell vinni.

A földmivelésügyi miniszteriumtól, Liptay miniszteri tanácsos aláírásával leirat érkezett Nagyvárad város közönségéhez, a melyben tartathatatlannak, továbbra megengedhetlennek jelenti ki a nagyvárad sertésvásárának a mai helyén való maradását. Itt nem lehet kellőleg ellenőrizni a felhajtást sem.

Határozottan követeli a sertésvásárnak a városon kívül, alkalmas helyre leendő áthelyezését, még pedig október 1-ig, különben a sertésvásárt Nagyváradon betiltja.

Ez a leirat magában véve is elég kereken s komolyan van írva, de még különösebb nyomtatékot ad annak az a körülmény, hogy Liptay

rültek rajtunk. Mikor Mürrenbe értünk, megszakadtak a fellegek, hasadékaikon megvillantak az ezüstművek; Eiger is bántotta a kíváncsiság és a felhők felett kandikált ki reánk. Csakhamar az egész diszes társaság eldobta a fátyolt s mi elég tisztán szemlélhettük kíséretével együtt a berni alpok királynéját és gyönyörködhetünk Európa egyik legreमेkebb panorámájában. Mire válni készültünk tőle, a Jungfrau is elérzékenyült; újra elfödte arcát s megeredtek könnyei, melyek sűrű esőcseppek alakjában vertek bennünket Lauterbrunnig.

A lauterbrunneni völgy másik oldalán szédítő magasságban épült viaductok ragadják meg figyelmünket. Ezek a Wengernalpra vezető fogaskerekű vasutnak pályáját jelzik. Meredek lejtőn kapaszkodik fel e vasut és a gyönyörű alpon fekvő Wengen nyaraló helyet érintve a Wengernalpon, a Jungfrau hegylánccal párhuzamos hegygerincen halad Kl. Scheideggig, honnan Grindelwaldba ereszkedik le. Scheidegg környékéről nagyszerű kilátás nyílik a Jungfrau, Mönch és Eiger északi oldalára. A Wengernalp gerince légvonalon alig négy-öt kilométernyire fekszik a Jungfrau hegylánctól, melytől csak egy mély völgy választja el. Gyakorlatlan szem itt is kicsinyli a távolságot; azt hinné, hogy egy negyedóra alatt a szemközti hegyóriások oldaláról leomló glecserekig mehet.

Kl. Scheideggnél indul ki a wengernalpi pályából a Jungfrau-vasut, a világ legmagasabb hegyi vasutja. Az egész pálya 23 kilométer hosszú lesz, — eddig már mintegy 5 kilométernyi ut van készen, mely a hullámos hegy-

gerincen halad egészen az Eiger-glecseregig, a meddig a pálya mentén el is sétáltunk. Azontul a pálya nagyrészt a sziklába vésett alaguton fog haladni, az Eiger-glecsere, a Mönch jégmező, a Jungfrau északi glecsere és jégmező alatti Jungfrau főcsucsáig, hova a végállomásról még 73 méter magas lift fogja a kirándulókat felvinni. A végállomás (Elevator) 4093 méter magasan lesz; a csucs 4166 méter. A fogaskerekű vasutat villamos erő fogja hajtani, melyet a fehér és fekete Lüttschine vizének felhasználásával fejlesztenek. Az építést 1896. év őszén kezdték és öt évre tervezték, a költségeket pedig tíz millió frankban irányozták elő. Ugy látszik azonban, hogy az építés tovább is fog tartani, többbe is fog kerülni. Scheideggől a Jungfrau-csucsig a vonat két óra alatt fogja megtenni az utat. A pálya, mivel mindenütt sziklán halad, teljesen szilárd és biztos lesz; az emelkedés nem is feltűnő erős, legalább a pályának kiépített részén. Annyi bizonyos, hogy ez a vasut egyike lesz az emberi ész legfényesebb győzelmének a természet erői felett.

Kl. Scheideggől meredek uton ereszkedik le a fogaskerekű vasut Grindelwaldba, mely Mürren mellett a berni alpok legfényesebb és leglátogatottabb nyaraló telepe. Magától értetik, hogy ez is tele van angollal. Remek villái és vendéglői kissé elszórva fekszenek. A telep háttérében a Wetterhorn, Schreckhorn és az Eiger fehér csucsai emelkednek, melyek völgyeiből két pompás glecsere folyik le egészen Grindelward közelében. Ha az u. n. alsó glecsere völgyén a hegyekbe kissé behatolunk, a Fins-

teraarhorn, Fiescherhorn és Lauteraarhorn oldaláról leomló jégmezőkre jutunk.

Egy nagy hibája van Grindelwaldnak és általában a berni felföldnek, hogy igen gyakran esik az eső. Mi is hiába menekültünk előre, Grindelwaldban már utólért bennünket. Végét várni nem győztük, tehát kereket oldottunk.

Különbö is ki voltunk fáradva testileg lelkileg. Hosszu uton rendszeren így jár az ember, kivált ha az utazás egy kissé gyorsan és pihenés nélkül megy végbe, mint a miénk.

Utoljára úgy elfásultunk a természet minden nagyszerűsége iránt, hogy semmi sem érdekel többé. Mindenre azt mondjuk: láttunk már mi ilyet, vagy szebbet is. Hiába az emberi lélek úgy van alkotva, hogy semmi véges jószág, véges szépség állandóan és véglegesen ki nem elégíti; az emberi ész és szív mindig többre vágyik és csak a végtelenben nyugszik meg.

Mikor ez a testi és lelki fáradtság beáll, akkor legjobb hazafelé irányozni az utat, vagy valahol hosszasan megpiheni. Ha az ember pénze fogytán van, akkor határozottan tanácsosabb az első.

Nekünk is programunk értelmében még el kellett volna rándulni Chamonixba a Mont Blanchoz és azonkívül a Rajna vizeséséhez. E kirándulásunkat azonban más időre halasztottuk. A beállott esőzés ugyanis elrontott volna mindent. Felültünk tehát Grindelwaldban a vonatra és két napi utazás után hazánk fővárosában pihentünk meg.

miniszteri tanácsos ösmeri teljesen a nagyvárad állatvásár-terek állapotát.

Mikor megtekintette a nagyvárad állatvásár-tereket, kijelentette, hogy az egyetlen alkalmas terület a sertésvásár áthelyezésére a baromvásár és a Körözs-folyó között elterülő hely.

Nagyvárad város tanácsa tegnap délelőtt azon melegében tárgyalta a miniszteri leiratot, a teendőkre azonban semmi megállapodásra nem jött, nagyon is természetes okokból, hanem egyszerűen betereszti azt a holnap közgyűlés elé. Határozzon az a legjobb tudása szerint.

Azt hiszszük azonban, hogy a 12. órában aligha határozhat másként, mint hogy kitelepíti a sertésvásárt a baromvásár mellé.

Vagy októbertől nem lesz Nagyváradnak sertés-piacza.

Nagyvárad város közügyei.

— A közgyűlés tárgysorozata. —

Különös szokatlan képe lesz holnap délután a városi közgyűlésnek.

A városatyák 50%-a menekült a 35 fokos forróság elől fürdőbe, falura, a hegyek közé, s akik itthon nyaralnak, azok sem érezhetnek nagy kedvet a még melegebb teremben óraszámra csatázni a zöld asztal körül.

Pedig a tárgysorozat nem egy igen fontos ügyet ölel fel.

A következő tárgyak kerülnek elintézésre:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1898. évi augusztus hó 11-én, esetleg következő napjain, mindenkor délután 3 órakor tartandó rendes közgyűlésén a következő ügyek fognak tárgyalatni:

1. Polgármesteri havi jelentés.
2. A m. kir. belügyminiszter ur leirata, a városi kisdudóvoda ügy rendezése tárgyában.
3. Vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur hasontárgy leirata.
4. Földművelésügyi m. kir. miniszter ur leirata, a sertésvásártér kijelölése és berendezése iránt.
5. A tanács előterjesztése Molnár Imre n.-szőlős-utcai lakos köztérátengedése iránti ügyében.
6. U. a. jelentése a Fábrián-féle házra megtartott árverés eredményéről.
7. U. a. jelentése a Sebes-Körös folyó egyes részein létesítendő part-erősítési munkálatokhoz szükséges köanyag szállítására megtartott árlejtési eredményéről.
8. U. a. jelentése a hirdetési táblák és oszlopok felállítására megtartott árverés eredményéről.
9. U. a. jelentése a Fekete Sas vendéglő nagytermében a nagyvárad színészet száz éves fennállása emlékére felállítandó emléktábla tárgyában.
10. U. a. előterjesztése a nagyvárad zenekedvelők által fentartott zeneiskola segélyezése iránt.
11. U. a. előterjesztése, a honvéd-huszár laktanya elnevezése tárgyában.
12. U. a. előterjesztése, a Korona-épületnek fiu iskolává leendő átalakítása iránt.
13. U. a. előterjesztése, a községi iskolákat érdeklő munkálatok megrendelése és a számlák kimutatása tárgyában.
14. U. a. az a Tisza Kálmánnal kötött ajánlékozási szerződést,
15. a neolog izr hitközség részére átengedett közterületre kötött szerződést,
16. Özv. Grunwald Henrikné és Sztachó Jenőné nagyvárad lakosokkal kötött szerződést,
17. A budapesti szivattyú és gépgyár részvény társasággal a honvéd-huszár laktanya fedett lovardájának vasfedélszerkezete elkészítésére kötött szerződést betereszti.
18. Az állandó nyugdíj-bizottság a nyugdíj alap 1899. évi költség előirányzatát bemutatja.
19. U annak javaslata, Kún Sándor volt rendőr végkielégítése iránt.
20. A szinügyi bizottság javaslata, dr.

Kürländer Ede törvényhat. bizottsági tag indítványa fölött.

21. Busch Dávid főmérnök kérvénye 6 heti, —
22. Bordé Ferenc tanácsnok kérvénye szintén 6 heti, — szabadságidő engedélyezése iránt.

23. Dr. Konrád Béla egyetemes orvostudori oklevele.

24. Domján Lászlóné, Sandra Juliánna születési oklevele.

Miről midőn a törv. hat. bizottság t. tagjait értesíteni szerencsém van, egyszersmind tudatom, hogy a közgyűlési tárgyak a közgyűlést megelőző napon a városház tanácstermében kitéve lesznek és bárki által megtekinthetők.

Nagyváradon, 1898. évi augusztus 9.

Komlóssy József,
tb. főjegyző.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Augusztus 11 Városi közgyűlés
Szeptember 18. Kerékpár virágkorzó a Sport-téren.

* **Tanárválasztás.** A felső kereskedelmi iskola bizottsága f. hó 9-én dr. *Hoványi Géza* elnökle alatt ismét gyűlést tartott, melyen az óradijas tanárokat választották meg. Még pedig: *Gültmann* Zsigmondot a könyvviteltan-, dr. *Márkus* Lászlót a jogi ismeretek-, dr. *Hoványi* Gyulát a közgazdasági ismeretek-, *Potássy* Jánost a vegytan, áruismeret és gyorsírászat-, *Várad* Mórt a kereskedelmi levelezés és kereskedelmi ismeretek-, dr. *Gerő* Sándor az egészségügy és *Bihari* Ferencet a szépírás tanítására. A választást megerősítés végett a Kereskedelmi Csarnok elnökségéhez terjesztik be, honnét jóváhagyás végett a miniszteriumhoz küldik fel.

* **Az olasz iskola helyiségek rendezése.** A várad-olasz községi elemi iskolák Körözs-parti helyiségének tarthatatlan állapotát már évek óta hangoztatják a városházán belül és kívül. Most már ki sem térhetett a város, hogy a zug helyiségek helyett alkalmasabbakat jelöljön ki tantermekül. A városi tanács tegnap aként határozott, hogy a Korona épületét 17 ezer frt költséggel elemi fiu iskolának alakítja át s ezek a munkálatok a jövő év május havára lesznek készen. Addig is gondoskodott a helyzet némi megváltoztatásáról. Az olasz elemi fiu iskolát a Korona átalakításáig a Szt. László-téri régi reáliskolában helyezi el, a leányiskolát pedig a körösparti iskola négy tűrhető helyiségébe teszi át.

* **Uj anyakönyvvezetők.** A. m. kir. belügyminiszter Biharvármegyében a *bojti* anyakönyvi kerületbe *Kiss* István k. jegyzőt anyakönyvvezetővé, továbbá a *Komádiba* *Juhász* Ferenc h. II. jegyzőt a *Szalárdiba* *Sürger* János gyógyszerártulajdonost, a *Nagybajomiba* *Fráter* Árpád s. jegyzőt, végül a *margittai* *Nagy* István s. jegyőt anyakönyvvezető helyettesekké nevezte ki és valamennyit a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

* **A „protestáns keresztes-hadjárat.”** A Reichswehr című bécsi lap a minap hevesen megtámadta a német császárnak azt a tervét, hogy az ősszel Palesztinába utazzék. Elnevezte ezt az utazást *protestáns keresztes-hadjáratnak*, amely az osztrák császárnak és magyar királynak érdekeit veszedelembé viszi. Ezzel szemben a Berliner Tagblatt azt mondja, hogy ennek a helyén nem levő harci riadónak a tendenciája nem egyéb, mint hogy elhintse a gyanakvás konkolyát, mivel a Reichswehr németfaló iránya eléggé ösmeretes még Badeni

gróf idejéből. A berlini ujság meg van győződve, hogy Bécsben senki sem kételkedik abban, hogy a német császár szentföldi utazása híján van minden politikai karakternek.

* **A „Gyermekekórház” átalakítása és felszerelése.** A jótékony emberbarátok hagyományából és adományából létesítendő nagyvárad gyermekkórház rövid időn belül átadható lesz humanus céljainak s ezáltal Nagyvárad közegészségügyi intézményei szaporodnak. A kórház helyiségeit megvásárolt Sztaroveszkház kisebb részét alakítják át egyelőre a gyermekkórháznak, míg a nagyobb épületet bérlet útján hasznosítják az alap javára. Tegnap a kórház átalakítása és berendezése tárgyában kiküldött bizottság tartott értekezletet, *Komlóssy* József gazd. tanácsos elnökle alatt, a melyen jelen voltak dr. *Baróthy* Ákos, *Busch* Dávid, dr. *Schiff* Ernő, dr. *Mayer* László és *Csordacsics* Ferenc. A helyszínén megállapították a szükséges átalakításokat és a kórháznál megkívántató berendezéseket. A kórház szabályzatát a főorvos a szakértőkkel fogja kidolgozni.

* **A Körözs ellen.** Nagyváradnak a Körözs mosása elleni védekezés már rengeteg pénzbe került, különösen míg alig ösmertünk mást a rözse gátaknál. A város központján a 100 ezer frtnál drágább kőpart jól megállja a víz mosását, de a város nagy részén még sok kárt tesz egy-egy áradás a kőpart nem biztosított partokban. Teljes kőgát építésére nincs pénzünk s így az olcsóbb kőpart építéséhez kell folyamodnunk. Tegnap tárgyalta a tanács ezt a kérdést s a tervezett kőpart biztosítás munkálatát, a Parobek-gát kiépítésével együtt 37,000 frtért *Ländler* Ferenc vállalkozónak adta ki. Különben ez az összeg a kiépítés után a felmérés eredményéhez képest változhat.

* **Uj járásorvos.** *Beöthy* László főispán a tordai járásba dr. *Pálffy* István székesfehérvári gyakorló orvost nevezte ki járásorvossá.

* **A helybeli iparosok figyelmébe.** A nagyvárad kir. törvényszék diszes új palotája már majdnem teljesen kész s rövid időn beköltözik a törvényszék és a két járásbíró új otthonába. A belső felszerelésre most írta ki a törvényszék elnöke a pályázatot; a szállítandó különféle tárgyak árlejtési összege mintegy 10,000 frtra rug. Különösen felhívjuk a nagyvárad iparosok és kereskedők figyelmét a pályázatra. Az árlejtési hirdetést mai számunk hirdetési rovatában közöljük.

* **Köszönet-nyilvánítás.** A vall. és közoktatásügyi miniszter dr. *Holub* Emilnek, a hírneves afrikai utazónak a zombolyai polgári iskola természetrajzi szertára részére tett értékes adományáért köszönetét nyilvánította.

* **Kinevezések.** A kereskedelmi m. kir. miniszter *Ercsey* Zsigmond végzett joghallgatót posta és távirtda fogalmazóvá nevezte ki a X. fizetési osztály 3. fokozatába. A nagyvárad kir. itélőtábla elnöke *Papp* Dezső végzett joghallgatót díjas joggyakornokká nevezte ki.

* **A gyermekáldás jutalma.** *Modeste* Victor Louis egy franciaországi városka, Meaux, polgármestere volt és most öt éve meghalt. Végrendeletében azt írta, hogy meggyőződése szerint nincs nagyobb jótétemény egy nemzetre nézve, mint népességének gyarapodása. Ennélfogva Páris városa tanácsának jelentékenyebb összeget hagyományozott a következő utasítással: Az összeg kamatait, hétszáz frankot, adják oda minden esztendőben valamelyik munkáscsaládnak vagy a Montmartre, vagy a Beleville kerületből, egy családnak, amely munkabére után él, ahol férfi és nő legalább is hat esztendeig van együttés — ami a legfontosabb — olyan családnak, a melynek legtöbb gyermeke van. Minden esztendőben augusztus első hetében ítélik oda a jutalmat. 1897-ben a mont-martrei

kerület munkáscsaládjai közül kellett választani. E kerületben tömegtelen a gyermek; a hétszáz frankot a Vauverter házaspár kapta meg, a melynek tizenhat gyermeke született: közülök kilencz ma is él. Ebben az esztendőben — épen a napokban döntötték el — özvegy Bissonét, egy mósónót jutalmazták meg, aki hat gyermekét ruházta. De más érdemes jelölt is pályázott a díjra, így Auguszte Glad, egy kovács tiz gyermekkel; Alexandre Clément, egy asztalos kilencz gyermekkel, ezek közül a legidősebb huszonkét éves; Philippe Fredon, egy urasági kocsis, akit neje nyolcz gyermekkel ajándékozott meg, ma ezek 4—17 évesek. De a legérdekesebb pályázó kétségkívül Wybo, egy vasuti szerelő volt. Először kilencz gyermeknek lett az apja, akik közül a legidősebb ma huszonnégy éves, azután özvegyesre jutván, újra megnősült és második neje még öt gyermekkel toldotta meg a létszámot. És ez az ember nem kapta meg a díjat!

* **Libatolvajok.** Zsurkán János és Brinzás Tógyer szakszerűleg kezelnek minden fajta értéktárolást, de különösen a libatolvajlás az, a melyben a legmagasabb rekordot érték el eddig. Ezt különben a rendőrség is elismerte többször. Tegnap ismét csak bekullogtak egy csapat gágogó zsákmánnyal a vidékről a hetivásárra, de midőn a vásáron sétáló rendőrrel észrevették, hogy tekintete rajtuk révedez, hirtelen lerakták a csomó összekötött libát s minden közösséget megtagadtak vele szemben. A két jómadár közfeltűnést kelteve bekísértetett és átadatott a csendőrségnek, amely majd hivattva lesz tőlük kitudni a libák származási helyét.

Egy szolid kisasszony elsőrendű czukrázdába azonnal felvétetik. Czim a kiadóhivatalban.

A konfetti-hajigáló miniszterelnök.

A bécsi látványosságok közül különösen nagy közkedveltségnek örvendő a Praterben található »Velence Bécsben« néven ismeretes mulató hely. Épp oly stilszerű, lagunás, Rialto-hidas, gondolás Velence — persze kicsiben, — mint aminő stilszerű Ós-Budavára, a budapesti Városligeti Ós-Budavára. Természetesen, hogy hemzseg benne nap, mint nap a mulatni vágyó tömeg. Itt is este kezdődik az élet, mint Ós-Budavárán. Itt is csak olyan mesterkelt a rögtönzött holdfény, az orientális természet, meg a narancs és citrom fákkal diszitett sétáló helyek, meg kioszkok, mint a mi fővárosunkban. Itt is dühöng a konfetti-dobálás. Csak hogy éppen ez utóbbi körülmény az, amelyben Bécs tultesz Budapesten. Nem csupán azért, mert itt ezt a szokást »coriandoli« néven kultiválják, mint nálunk.

A »coriandoli«-dobálás első sorban is drága és költséges passzió. Kis papirzacskóba csomagolt, alig egy maroknyi coriandoli, szóval ez az apró, színes papirdarabka halmazzára 80 fillér. Ez az ár kezdetleges és minél inkább előrehalad az est, minél több lesz a rajongó publikum, szóval minél kapósabb lesz a coriandoli, annál inkább emelkedik az ára is. Esti 10—11 óra körül már rendszeren egy koronaért vesztegetik ezt az alig néhány fillér értékű maroknyi papirszemetet.

A coriandoli pedig örült mennyiségben fogy, az ezt elárúsító, kiabáló, naplopó sereg nagy örömeire.

Hogyne! Minden rendi- és rangkülönbség nélkül hajigál mindenki coriandolit.

Am nem úgy, mint Ós-Budavárán, ahol tökéletesen beírta a publikum azzal, hogy egymás képebe szórta a színes papirdarabkákat. Nem, hanem másként. A kedélyes bécsi vívőrök kitalálták a módját, hogy mint lehessen azt a — bizalmas és internacionális jellegénél fogva oly kedves —

szórakozást minél vastagabbá tenni. Nekik nem elég az, ha egy ismeretlen szépet telehintenek coriandolival, — mert hát Olaszországban így szokták, — ó nem; nekik több kell. Marékra fogva a papirdarabkákat, arra törekednek, hogy váratlanul és minél nagyobb erővel vágják arczába a hölgyeknek. Sőt ez még kevés.

Kedélyesen nyakon csipik a hölgyeket s ruhájuk gallériját félrehuzva, a nyakukba gyömöszölik a csiklandós papirdarabokat. Am vannak, akiknek még ennél is több kell. Megkacagtatják a hölgyeket és mikor egy ilyen sétáló és gyanutlanul bár, de meglehetősen tátott szájjal kacagó velük szembe kerül, hát rövidesen a szájába dobna egy marék coriandolit. Hát hiszen ez is mulatság lehet, de kinek-kinek; innen van, hogy annyi tüszögös és köhögő hölgyet lehet látni a coriandoli-dobálás alatt és után.

Am még ez sem elég; vannak végezetül gvallérok, akiknek a tárczája nem bírja meg a költséges coriandoli dobáláshoz szükségeltető tökebefektetést. Nos, ezek az urak azután sonico a földről markolászszák fel a kacagó szépek képének és torkának szánt coriandoli-porcziókat.

Már azután, hogy a coriandoliba por és homok vegyül, vagy még egyéb is, az bajnak nem baj; leföljebb csak növeli a dolog kedélyes színezetét.

Egyszóval: a »coriandoli« is minden, csak nem finom mulatság. A kevésbé válogatott izlésű eszeseléknel még csak megjárja, mert hiszen vannak a coriandolinál még vastag tréfái is a népnek.

Hanem — és ez a bécsi Velenczének a másik sajátja és eredetisége — nemcsak a tömeg kultiválja ezt a nemes sportot, hanem előkelő állású uriember is.

A többik között maga Thun gróf, az osztrák kabinet érdemes elnöke.

Azt mondja róla a fáma, hogy valósággal dühödt coriandoli-dobáló és nap, mint nap erre fordítja az esti órákat.

Hát ez legalább is érdekes és főként speciális jelenség. Egy vezérő államférfi ily válságos politikai helyzetben, mint aminő az ausztriai, kacagó szépek száját dobálja tele coriandolival.

Hm, hm! Beavatott körök határozottan rebesgetik, hogy legközelebb az adandó audienciához alkalmas helyiséget rendeznek majd be a bécsi Velenczében, ahol a miniszterelnök annyi időt és oly szívesen tölt.

Nem lehetetlen.

Vannak továbbá kedélyes bécsiek, akik határozottan azt állítják, hogy a nagy vaskanczellárt, a boldogult Bismarck-ot bajosan tudják elképzelni ilyen coriandolizó állapotban.

Ez a malicziózus mondás ugyan nem zárja ki azt, hogy Thun gróf jó államférfi lehet a mellett, mert jól ért a coriandolihoz.

Csak a rossz nyelvűek vélik így a dolgot.

Pedig hát lám: Bánffy-ról nem állítja senki, hogy Ós-Budavárán konfettizett volna valaha, — nem mondja róla hát senki, hogy ügyes konfettista lenne.

Igen de azt sem mondja róla senki, hogy »nagy« államférfi lenne.

No de Thun grótot sem gyanusítja ezzel az utóbbi tulajdonsággal senki.

Ez a közös állapot legalább vigasztalhat bennünket.

Buksy.

SZINHÁZ.

Hoffmann meséi.

Tisz'ességesen telt ház gyönyörködött tegnap este, tikkasztó hőség mellett Offenbach gyönyörű muzsikája művében.

Tekintettel a borzalmas és kábitó melegre, eléggé gördülékeny volt az előadás, leszámítva természetesen a merészen hosszú felvonás közzöket.

A zenekar is, meg a karok is egyaránt gazdag betanulással tanuskodnak és Stepanidesz karmester megint hálás munkát végzett. Dirigens pálcájának hiányát erősen megérezte Antonianak színpal mőgötti áriájánál, amelyet a nekilendült zenekar lármás muzsikájával teljesen agyonütött.

Karok eléggé jók voltak.

A szereplők általában jó sikerrel játszottak, de kevésbé jól énekeltek.

Dicséretes kivétel Székely I. és Kassai. Az előbbeni gyönyörű hangjával, biztos és tökéletes énekszámával aratott fényes sikert, Olympiája pedig elsőrendű alakítás. Óriási legyező alakú csokrot és nyílt színen több ízben tapsot kapott.

Kassai pedig a Lindorf-Coppeliuss csodatorvos hármass szerepében volt kifogástalan. Játéka csakugy, mint éneke a java színpadi produktumok közé tartozik.

Mezey-ről szeretnők megírni, hogy indispozíciója okozta aszámtalanszor ellapult énekszámait. Sajnosan nem így volt.

A harmadik felvonásban tulásba vitte a tenorista-szabadságait, énekelni pedig határozottan gyöngén énekel.

Leővey hármass inas szerepében volt kitűnő.

Fehér ellenben még Iványi-nál is rosszabbul játszik. Énekrészeit, fájdalom, nem hallottuk.

De hát ki kívánna ily hőségben teljes sikerű előadást. — i.

Szinköri hírek. „Coulisset ur“ kerül holnap csütörtökön színpadra, a melyet az igazgatóság közkívánatra tűzött ki. A szereplők között csak Tompa lesz új, a ki de Brienne grótot játsza.

REGÉNY-CSARNOK.

AZ UTOLSÓ PRÓBA.

Németből: GUSZTAV.

6.

Azatán elment, szomorú sejtelmek között ért haza. Egész este és a következő nap aggodalmak között telt el. Gondolkodott, törte a fejét, vajjon el menjen-e, daczára annak, hogy megmondta, hogy nem megy el, hogy saját szemével lássa, Stamm úr miként tünteti ki Georgiet. A büszkeség és az önzés győzött. Nem! Ő bizony nem törődik vele, nem ártja bele magát; ha úgy tetszik, adja szívét annak az idegennek, ő bizony nem áll utjába!

Pénteken még nyomottabb hangulatban volt. Miért menjen Elmsbe, azért hogy azt hallja, a mit már régen tudott? Jobb lesz, ha a legközelebbi vonattal a városba utazik, vagy talán még jobb, ha bezárkózik szobájába és meghal.

Öt percz múlva, miután e három rossz közül választott, a nagy terembe ment, vevé kalapját, útnak indult... Elmsbe. Egészen gondolataiba volt elmélyedve!

Már messziről látta, hogy a park-bejáratánál egy nyúlánk alak áll, valószínűleg vár valakit. Mikor közelebb ért felismerte Georgie kisasszonyt, ki szépen, csinosan felöltözködve, megelégedett mosolylyal állott ott.

— Semmi! semmi! — kiáltott vidáman Daljhoz sietve.

Kéz kézben mentek együtt tovább. — Most már egyáltalában nem érdeklődöm utána, nem érdekel; felfedeztem, hogy nagyon kiállhatatlan ember. Azt mondtad, hogy a féltékenység egyik jele a szerelemnek. Tegnap este a vacsorán annyira felbosszantottam, hogy azután tudomást sem vett rólam, egyetlen egyszer sem kért fel tánczra, egész este a Harley kisasszonnyal tánczolt és hiszed-e, hogy nem csak hogy nem

VASUTI MENETREN D.

Érvényes 1898. évi május 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.						
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	T. v.	
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	2 15	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	4 06	1 31	6 00	2 29	6 05	
B.-Hunyad >	12 20	6 40	8 37	7 54	—	Nagykátá >	10 20	3 25	7 54	10 16	—	Debreczen >	5 22	3 —	6 55	3 56	8 20	
Csucsá >	12 52	7 09	9 19	8 32	4 49	Szolnok >	11 19	4 23	9 27	11 31	—	Érmihályfalva érk.	6 35	4 01	7 38	4 58	9 28	
Bucsa >	—	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Brátka >	—	—	—	9 50	9 10	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 30	6 13	Sáp >	1 17	6 15	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 36	11 09	5 35	9 14	8 13	
Élesd >	1 48	7 59	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalu >	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04	Debreczen >	3 37	12 36	8 15	10 27	8 54	
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány érk.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 48	
F.-Vásárhely >	—	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés.					
Várad-Velenceze >	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56		V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	
Nagyvárad érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen i.	8 35	4 21	Nagy-Léta-	5 25	1 05	
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad érk.	2 11	7 07	1 48	3 42	7 22	Sáránd >	9 28	5 06	Vértés ind.	—	—	
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	7 14	2 06	3 58	1 22	H.-Bagos >	9 41	5 17	M.-Pályi >	5 47	1 30	
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze >	2 25	—	2 30	4 05	1 31	H.-Pályi >	10 05	5 41	H.-Pályi >	6 03	1 48	
Mező-Keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	1 46	M.-Pályi >	10 20	5 55	H.-Bagos >	6 18	2 05	
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19	N.-Léta-	—	—	Sáránd >	6 40	2 29	
B.-Ujfalu >	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd >	3 04	7 56	3 21	4 56	2 50	Vértés érk.	10 43	6 15	Debreczen é.	7 18	3 13	
Sáp >	3 33	9 38	12 47	12 25	4 49	Rév >	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32	Sáránd—Derecske.						
Báránd >	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	4 08		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	
P.-Ladány >	4 05	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa >	—	8 51	4 27	6 04	4 36	Sáránd ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	1 49	
Szolnok >	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 16	9 06	4 53	6 31	5 03	Derecske érk.	9 57	5 35	Sáránd érk.	6 20	2 09	
Nagy-Káta >	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad >	4 52	9 37	5 32	7 16	—	Derecske—Sáránd.						
Budapest érk.	7 50	1 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár érk.	5 55	10 37	6 59	8 33	—		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	

Nagyvárad—Szeged.				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.											
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.								
Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Szeged ind.	3 45	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Arad ind.	5 10	11 20	9 35								
Ósi >	10 30	4 36	7 44	H.-M.-Vásárhely >	4 44	11 05	7 57	Gyula >	12 21	6 34	10 21	Kurtics >	5 39	11 52	10 07								
Less >	10 48	4 56	8 06	Orosháza >	5 39	11 54	9 38	Békés-Csaba >	2 23	7 17	4 32	Kétegyháza >	6 14	12 37	10 54								
Gyapju >	10 56	5 04	8 18	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza >	2 54	7 44	5 03	Békés-Csaba >	7 —	2 33	4 50								
Cséffa >	11 0 —	5 12	8 29	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Kurtics >	3 28	8 20	5 38	Gyula >	7 27	3 05	5 26								
Szalonta >	11 26	—	9 08	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Arad érk.	3 55	8 47	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31								
Kötegyán >	11 46	5 7	9 37	Kötegyán >	7 56	3 39	6 09	Szombatság-Rogoz—Dobrest.															
Sarkad >	11 57	6 9	9 51	Szalonta >	8 23	4 10	6 47		Vegy. v.	Vegy. v.	Dobrest—Szombatság-Rogoz.												
Gyula >	12 21	6 34	10 21	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Szombatság-Rogoz ind.	6 08	7 55	Debrest ind.	4 22	6 36										
Csaba >	2 10	7 22	4 44	Gyapju >	—	4 42	7 29	Nánhegyesel >	6 34	8 21	Nánhegyesel >	4 32	6 46										
Orosháza >	3 10	8 32	5 50	Less >	9 04	5 00	7 51	Dobrest érk.	6 44	8 31	Szombatság-Rogoz érk.	4 56	7 10										
H.-M.-Vásárhely >	4 00	9 26	7 00	Ósi >	9 21	5 19	8 16																
Szeged >	4 35	10 20	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31																

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma.				Gyoma—Nagyvárad.											
	V. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Th. v. sz. sz.	Sz. v.		V. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	V. v.	Sz. v.								
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	—	Vaskóh ind.	4 30	2 30	—	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	—	Gyoma ind.	3 40	2 40	—								
V.-Velenceze >	4 05	2 51	—	Lunka-Rézbánya >	4 42	2 43	—	Ósi >	6 09	2 51	—	Déva-Ványa >	4 37	3 43	—								
Félix-Fürdő >	4 32	3 13	—	Szudrics >	5 09	3 12	—	Uj-Palota >	6 24	3 05	—	Körös-Ladány >	5 13	4 25	—								
Kardó >	4 50	3 27	—	Belényes >	5 37	3 52	—	Gyires >	6 41	3 17	—	Szeghalom >	5 40	4 56	—								
Magyar-Gyepes >	5 50	4 17	—	Sonkolyos >	5 58	4 15	—	Körös-szeg >	7 02	3 36	—	Vésztő >	6 12	5 33	—								
Tasádfő >	6 07	4 31	—	Belényes-Ujlak >	6 10	4 27	—	Szakál >	7 39	4 05	—	Kót >	6 38	6 08	—								
Drág-Cséke >	6 30	4 45	—	Borz >	6 19	4 37	—	Nagy-tóti >	7 55	4 21	—	Iráz >	6 52	6 22	—								
Magyar-Cséke >	6 50	4 55	—	Sólyom >	6 35	4 58	—	Komádi >	8 25	4 32	—	Komádi >	7 10	7 04	—								
Dused >	7 05	5 12	—	Gyanta >	6 56	5 19	—	Iráz >	8 42	4 49	—	Nagy-tóti >	7 22	7 13	—								
Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47	—	Hollód >	7 10	5 34	—	Kót >	9 19	5 14	—	Sakál >	7 48	7 49	—								
Hollód >	7 58	5 58	—	Szombatság-Rogoz >	7 31	6 03	—	Vésztő >	9 44	5 32	—	Körös-szeg >	8 11	8 18	—								
Gyanta >	8 12	6 11	—	Dused >	7 55	6 34	—	Szeghalom >	10 34	6 13	—	Gyires >	8 33	8 33	—								
Sólyom >	8 38	6 36	—	Magyar-Cséke >	8 07	6 49	—	Körös-Ladány >	11 —	6 31	—	Uj-Palota >	8 47	8 53	—								
Borz >	8 53	6 50	—	Drág-Cséke >	8 26	7 17	—	Déva-Ványa >	12 03	7 21	—	Ósi >	9 03	9 12	—								
Belényes-Ujlak >	9 05	7 01	—	Tasádfő >	8 40	7 33	—	Gyoma érk.	12 45	8 06	—	Nagyvárad érk.	9 20	9 30	—								
Sonkolyos >	9 18	7 13	—	Magyar-Gyepes >	8 54	7 50	—	Nagyvárad—Érmihályfalva								Érmihályfalva—Nagyvárad.							
Belényes >	10 04	7 47	—	Kardó >	9 27	8 31	—		Vegy. v.	Vegy. v.		Vegy. v.	Vegy. v.										
Szudrics >	10 27	8 09	—	Félix-Fürdő >	9 40	8 45	—	Nagyvárad ind.	6 50	5 40	Érmihályfalva ind.	5 05	5 20										
Lunka-Rézbánya >	10 56	8 21	—	V.-Velenceze >	10 01	9 09	—	B.-Püspöki >	7 17	5 57	Érselind >	5 37	6 01										
Vaskóh érk.	11 12	8 49	—	Nagyvárad érk.	10 11	9 19	—	Bihar >	7 44	6 20	Székelyhid >	6 14	6 46										
Székelyhid—Margitta				Margitta—Székelyhid																			
	V. v.	V. v.	Sz. v.		V. v.	V. v.	Sz. v.																
Székelyhid ind.	9 50	7 55	—	Margitta ind.	4 35	4 45	—																
Apátkeresztur >	10 46	8 41	—	Monos-Petri >	4 46	4 56	—																
V.-Ábrány >	11 03	8 55	—	V.-Ábrány >	4 57	5 08	—																
Monos-Petri >	11 16	9 06	—	Apátkeresztur >	5 13	5 26	—																
Margitta érk.	11 28	9 16	—	Székelyhid ér. reg.	5 54	6 07	—																

Fürdő-vonatok.											
	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad	—	—	9 50	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagyvárad vásártér	6 30	8 10	9 43	11 38	2 32	4 35	6 32	8 44	—	—	—
Várad-Velenceze	6 46	8 25	10 —	11 53	3 01	4 55	6 46	9 15	10	08	—
Rontó	7 01	8 37	10 14	12 05	3 13	5 09	6 59	9 29	30	25	—
Püspök-fürdő	7 06	8 42	10 19	12 10	3 18	5 14	7 04	9 34	30	25	—
Félix-fürdő	7 22	8 56	10 37	12 26	3 33	5 31	7 20	9 51	30	25	—

A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerin van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik. †-Atel jelzettek feltételes megálló helyek.

Nyomatott laptulajdonos: Szent László-nyomda részvénytársaság Nagyváradon.